

Adı ve Soyadı:

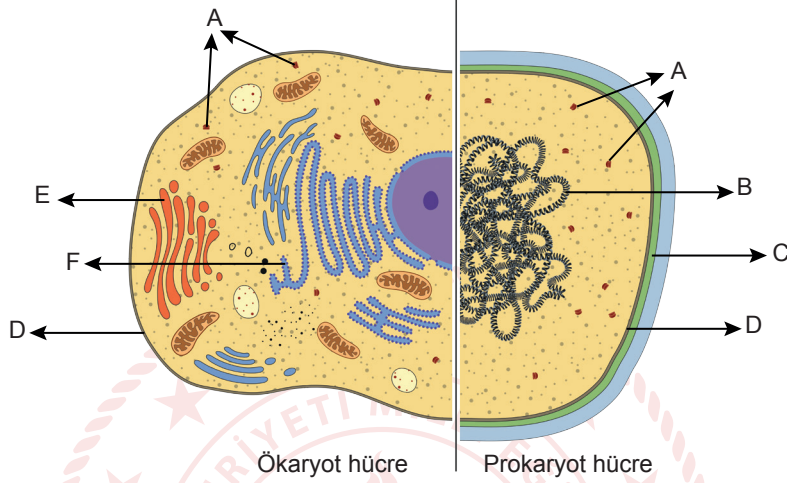
Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 1

Kazanım: 9.2.1.2. Hücresel yapıları ve görevlerini açıklar.

1. Aşağıda ökaryot ve prokaryot hücrede bulunan bazı yapılar harflendirilmiştir.

Buna göre harflendirilmiş yapıların isimlerini yazınız.

- A.
B.
C.

- D.
E.
F.

Kazanım: 9.2.1.2. Hücresel yapıları ve görevlerini açıklar.

2. Bazı organellerin görevleri şu şekildedir:

- I. Katalaz enzimleri yardımıyla alkol, ilaç gibi zararlı maddelerin toksik etkilerini yok eder.
- II. Hücrenin ihtiyaç duyduğu ATP'nin büyük bir kısmını oksijen kullanarak sentezler.
- III. Çizgili kas hücrelerinde kasılma için gerekli olan kalsiyum iyonlarını depolar.

Buna göre görevleri verilen organellerin isimlerini yazınız.

- I.
II.
III.

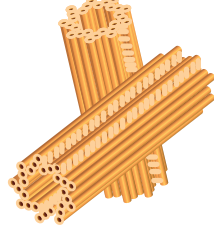
SENARYO 1

Kazanım: 9.2.1.2. Hücresel yapıları ve görevlerini açıklar.

3. Aşağıda iki organelin görseli verilmiştir.

I

II

Buna göre organelerin isimlerini ve görevlerini yazınız.

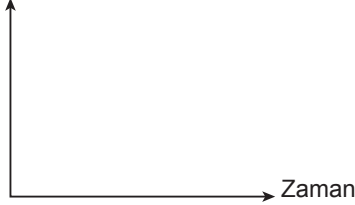
I.

II.

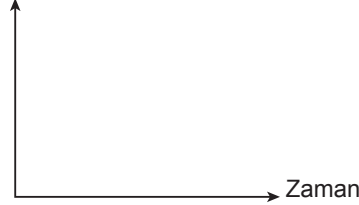
Kazanım: 9.2.1.2. Hücresel yapıları ve görevlerini açıklar.

4. Ribozomun faaliyeti sonucu hücredeki amino asit, su ve protein miktarlarının zamana bağlı değişim grafiklerini çiziniz.

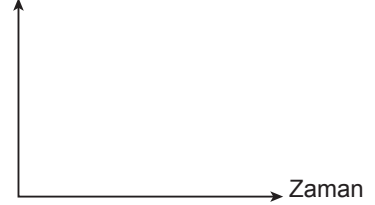
Amino asit Miktarı

Su Miktarı

Protein Miktarı

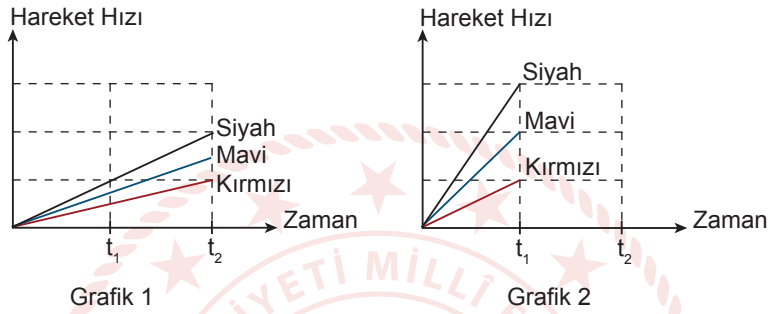

SENARYO 1

Kazanım: 9.2.1.3. Hücre zarından madde geçişine ilişkin kontrollü bir deney yapar.

5. Bir grup öğrenci iki ayrı deney düzeniği hazırlamıştır. İlk deneyde içlerinde saf su bulunan ve sıcaklığı 30°C olan üç deney tüpüne sırası ile mavi, siyah ve kırmızı mürekkepten eşit miktarda damlatıp hareketini gözlemlemişlerdir. İkinci deneyde ise ilk deneyi 60°C sıcaklıkta tekrar etmişlerdir. Deneyler sonucunda ilk deneyde elde ettikleri verileri Grafik 1’de ve ikinci deneyde elde ettikleri verileri Grafik 2’de göstermişlerdir.

Buna göre grafiklerden çıkarılabilecek sonuçları yazınız.

Kazanım: 9.2.1.3. Hücre zarından madde geçişine ilişkin kontrollü bir deney yapar.

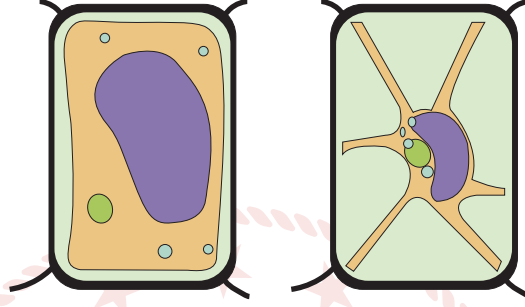
6. Bir hücrenin içinde %10 glikoz, %5 C vitamini, %30 su ve %10 protein bulunurken hücre dışında %10 glikoz, %6 C vitamini, %50 su ve %8 protein bulunmaktadır.

Bu maddelerden her birinin hücre dışından hücre içine doğru taşınma şekillerini yazınız.

SENARYO 1

Kazanım: 9.2.1.3. Hücre zarından madde geçişine ilişkin kontrollü bir deney yapar.

7. Aşağıda Şekil I'deki hücre, yoğunluğu bilinmeyen bir çözeltiliye bırakıldığında bir süre sonra Şekil II'deki gibi görüntü elde ediliyor.

Şekil I

Şekil II

Buna göre:

- Hücrenin konulduğu çözeltinin adı ile birlikte tanımını yazınız.**
- Hücrede gerçekleşen olayın adı ile birlikte tanımını yazınız.**

Adı ve Soyadı:

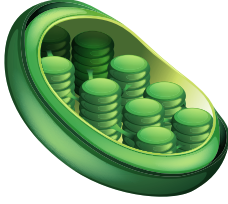
Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 2

Kazanım: 9.2.1.2. Hücresel yapıları ve görevlerini açıklar.

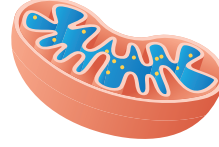
1. Aşağıda dört organelin görseli numaralanarak verilmiştir.

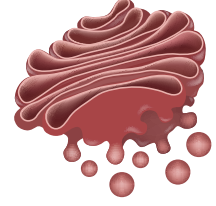
I

II

III

IV

Buna göre:

a. Numaralı organelerin isimlerini yazınız.

I.

II.

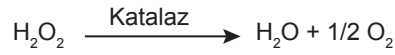
III.

IV.

b. Bu organeleri zar yapısına göre sınıflandırınız.

Kazanım: 9.2.1.2. Hücresel yapıları ve görevlerini açıklar.

2. İçerisinde çok çeşitli enzimler bulunduran bir organelde aşağıdaki biyokimyasal tepkime gerçekleşmektedir.

Buna göre bu organelin adını ve hücre içinde aldığı görevleri yazınız.

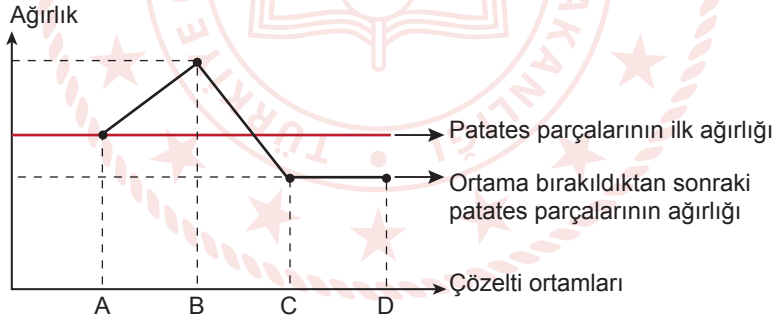
SENARYO 2

Kazanım: 9.2.1.2. Hücresel yapıları ve görevlerini açıklar.

3. Tek hücreli bir canlının hücresinde ribozom faaliyetinin artması sonucu hücrede gerçekleşecek olaylardan 3 tanesini yazınız.

Kazanım: 9.2.1.3. Hücre zarından madde geçişine ilişkin kontrollü bir deney yapar.

4. Farklı çözelti ortamlarına konulan hücrelerde meydana gelecek değişimleri göstermek için hazırlanan deney düzeneğinde, bir patates aynı ağırlıkta dört eşit parçaya bölünüyor ve ölçülen değerler not ediliyor. Daha sonra dört eşit parçadan her biri yoğunlukları bilinmeyen A, B, C ve D çözeltilerinin bulunduğu ortamlara bırakılıyor ve bir gün sonra patates parçalarının ağırlıkları ölçülüyor. Deneyin sonunda elde edilen veriler kullanılarak aşağıdaki grafik çiziliyor.

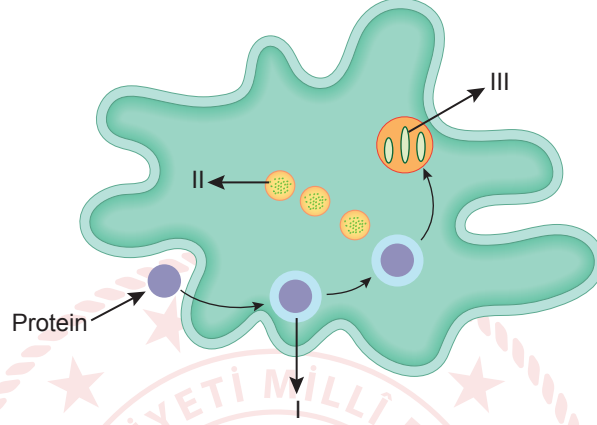
Buna göre A, B, C ve D çözelti ortamlarının isimlerini ve konulduğu ortama göre patates hücresinde meydana gelen değişimleri açıklayarak yazınız.

SENARYO 2

Kazanım: 9.2.1.3. Hücre zarından madde geçişine ilişkin kontrollü bir deney yapar.

5. Amip hücrelerinde bir proteinin hücre içine alınması ve hücrede gerçekleşen aşamalar aşağıda gösterilmiştir.

Buna göre:

a. Amip hücrelerinde gerçekleşen olayı tanımlayarak yazınız.

b. Bu olayda yer alan numaralı yapıların isimlerini yazınız.

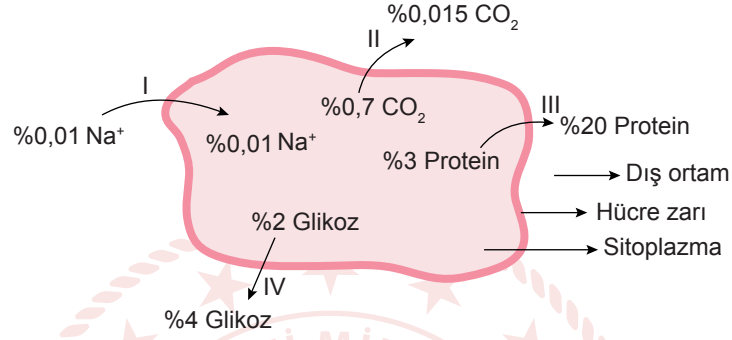
- I.
- II.
- III.

SENARYO 2

Kazanım: 9.2.1.3. Hücre zarından madde geçişine ilişkin kontrollü bir deney yapar.

6. Aşağıda bir hücrenin bulunduğu ortamdaki madde yoğunlukları ile bu maddelerin taşınma yönlerine ilişkin şekil verilmiştir.

Buna göre:

a. Numaralı olaylarda maddelerin taşınma şeklini yazınız.

- I.
- II.
- III.
- IV.

b. Numaralı madde geçişlerinin hangilerinde ATP harcandığını yazınız.

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 1

Kazanım: 9.1.10. Örneklerden yararlanarak hava durumu ile iklim özelliklerini etkileri açısından karşılaştırır.

1. Zeynep, beş gün boyunca her sabah aynı saatte hava olaylarını gözlemlemek için gökyüzünü incelemiş ve termometreyi balkondaki gölge bir yere asarak hava sıcaklığını ölçmüştür. Yaptığı ölçüm ve gözlemleri sonucunda oluşturduğu tablo aşağıda verilmiştir.

Zeynep'in Hava Gözlem Tablosu			
Günler	Hadise	Sıcaklık (°C)	Rüzgâr şiddeti
Pazartesi		13	Hafif
Salı		10	Orta
Çarşamba		13	Orta
Perşembe		11	Şiddetli
Cuma		10	Şiddetli

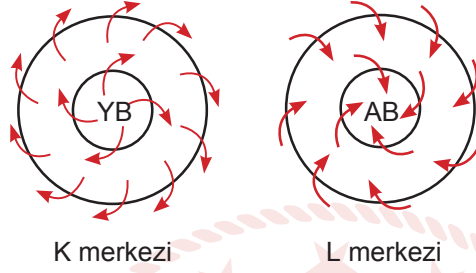
- a. Hava olaylarının birbirine en çok benzerlik gösterdiği günleri ve bu günlerde görülen hava olaylarını yazınız.
- b. Zeynep'in hava gözlem tablosunu inceleyen bir kişi bu yerin iklim özelliklerini belirleyebilir mi? Nedenini açıklayınız.

SENARYO 1

Kazanım: 9.1.11. İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıklar.

2. Aşağıda K ve L merkezlerinde 29 Şubat 2024 tarihinde sabah saatlerinde etkili olan hava hareketi gösterilmiştir.

- a. Bu merkezlerden hangisinin Türkiye’de olma ihtimali vardır? Nedenini açıklayınız.

- b. K ve L merkezlerinde 29 Şubat 2024 tarihinde sabah saatlerinde etkili olması beklenen hava durumu hakkında kısaca bilgi veriniz.

SENARYO 1

Kazanım: 9.1.11. İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıklar.

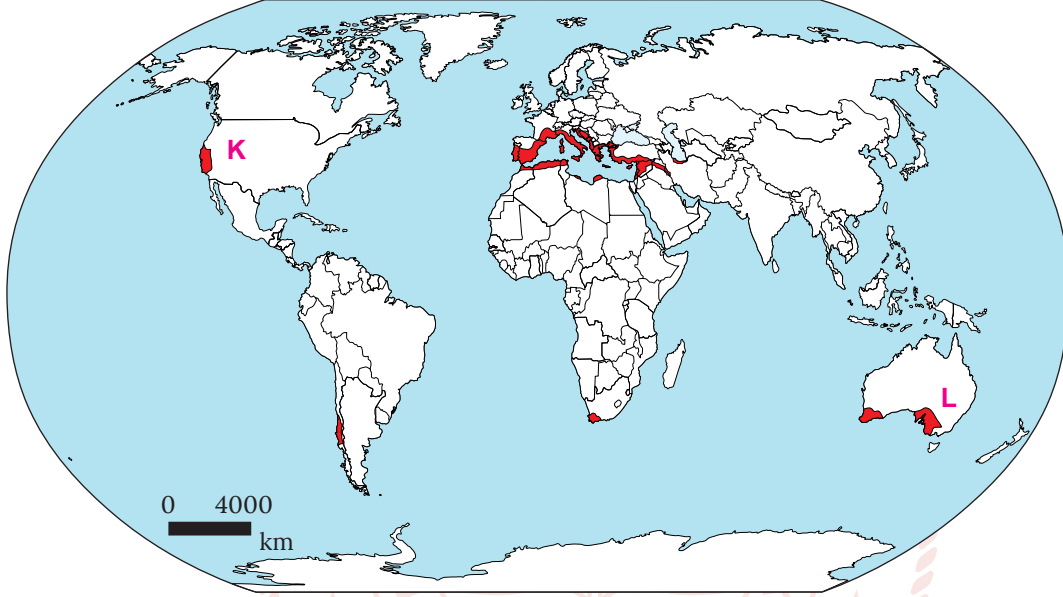
3. İsviçre Alplerindeki kayak merkezleri ile kent merkezleri arasında balonla uçuş turları düzenleyen firmalar, yakıttan tasarruf sağlamak için dağ ve vadi meltemlerinin yönünden yararlanmaktadır.
- Buna göre kent merkezinden kayak merkezine düzenlenen uçuş turlarında vadi melteminden yararlanılarak yakıttan tasarruf sağlanabilir mi? Gerekçeleri ile açıklayınız.**

SENARYO 1

Kazanım: 9.1.12. Yeryüzündeki farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışları hakkında çıkarımlarda bulunur.
9.1.13. Türkiye'de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

4. Aşağıdaki haritada bir iklim tipinin dağılışı kırmızı renk ile gösterilmiştir.

a. Haritada dağılışı gösterilen iklim tipinin adını ve özelliklerini yazınız.

b. Haritada dağılışı gösterilen iklim tipinin Türkiye'de görüldüğü yerleri yazınız.

c. Haritada gösterilen K ve L bölgelerinin en sıcak ayları farklı olabilir mi? Gerekçeleri ile yazınız.

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 2

Kazanım: 9.1.9. Atmosferin katmanları ve özellikleri ile hava olaylarını ilişkilendirir.

1. Atmosferdeki su buharının tamamı troposfer katmanında bulunmaktadır.

Bu durumun troposfer katmanı üzerindeki etkisini yazınız.

1. SINAV

COĞRAFYA 9

SENARYO 2

Kazanım: 9.1.10. Örneklerden yararlanarak hava durumu ile iklim özelliklerini etkileri açısından karşılaştırır.

2. Zeynep, beş gün boyunca her sabah aynı saatte hava olaylarını gözlemlemek için gökyüzünü incelemiş ve termometreyi balkondaki gölge bir yere asarak hava sıcaklığını ölçmüştür. Yaptığı ölçüm ve gözlemleri sonucunda oluşturduğu tablo aşağıda verilmiştir.

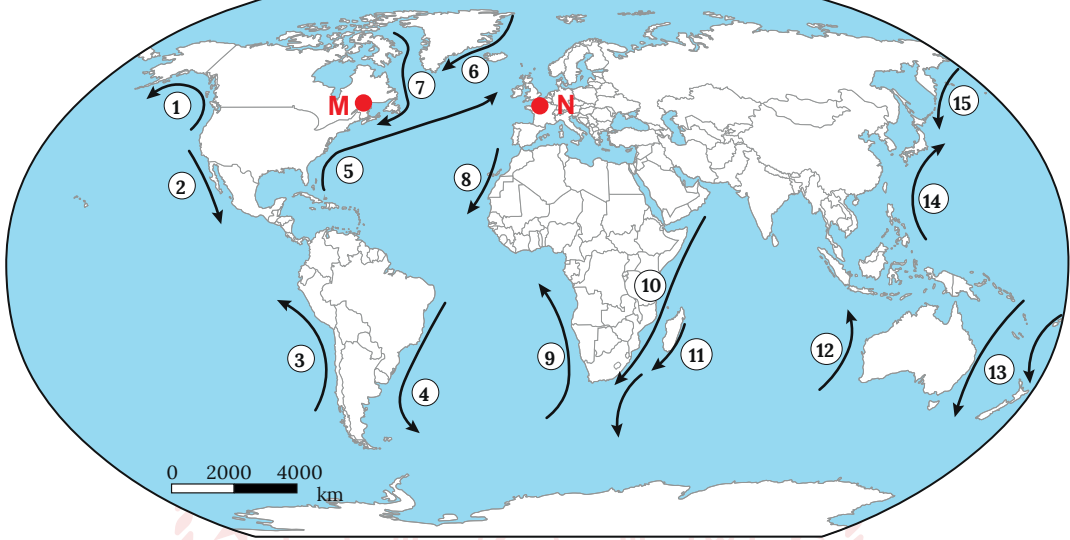
Zeynep'in Hava Gözlem Tablosu			
Günler	Hadise	Sıcaklık (°C)	Rüzgâr şiddeti
Pazartesi		13	Hafif
Salı		10	Orta
Çarşamba		13	Orta
Perşembe		11	Şiddetli
Cuma		10	Şiddetli

- a. Hava olaylarının birbirine en çok benzerlik gösterdiği günleri ve bu günlerde görülen hava olaylarını yazınız.
- b. Zeynep'in hava gözlem tablosunu inceleyen bir kişi bu yerin iklim özelliklerini belirleyebilir mi? Nedenini açıklayınız.

SENARYO 2

Kazanım: 9.1.11. İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıklar.

3. Sıcak bölgelerden gelen okyanus akıntıları ulaştıkları yerin sıcaklığını yükseltirken soğuk bölgelerden gelen okyanus akıntıları ise ulaştıkları yerin sıcaklığını düşürür.

- a. Buna göre harita üzerinde numaralanmış okyanus akıntılarında hangileri gittikleri yerin sıcaklığını yükseltir?

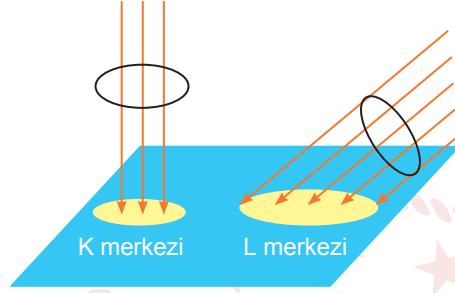
- b. Harita üzerinde gösterilen M ve N bölgelerinden hangisinin sıcaklık ortalamasının daha yüksek olduğunu nedeni ile birlikte yazınız.

SENARYO 2

Kazanım: 9.1.11. İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıklar.

4. Aşağıda günün aynı saatinde K ve L merkezlerine Güneş ışınlarının düşme açısı gösterilmiştir.

Buna göre K ve L merkezlerini karşılaştırarak hangisinin daha sıcak olduğunu gerekçeleri ile yazınız.

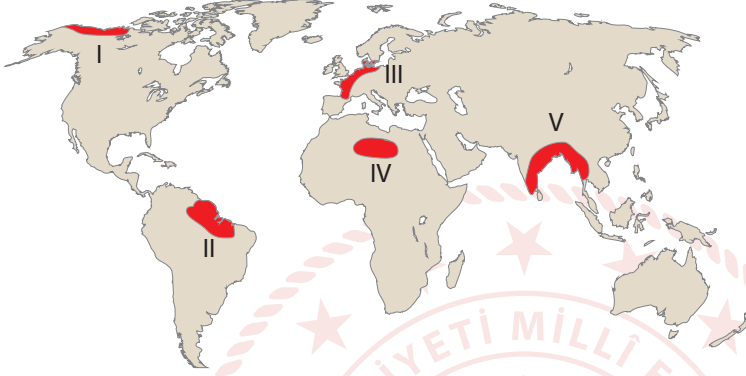

SENARYO 2

Kazanım: 9.1.12. Yeryüzündeki farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışları hakkında çıkarımlarda bulunur.

5. Aşağıdaki haritada 5 farklı alan numaralanarak gösterilmiştir.

Numaralanmış alanlarda görülen iklim tiplerini aşağıya yazınız.

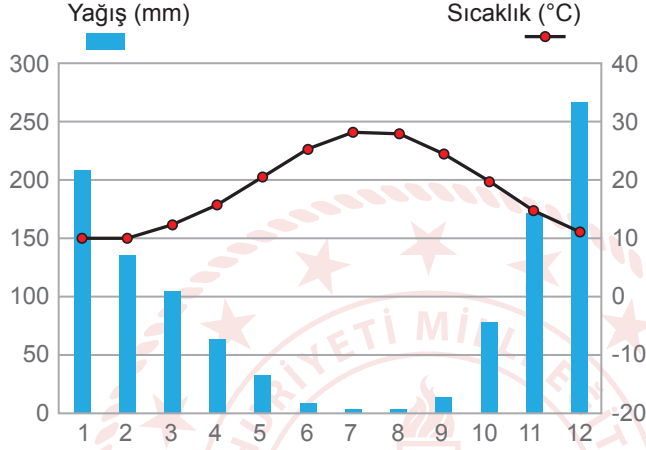
- I : .....
- II : .....
- III : .....
- IV : .....
- V : .....

SENARYO 2

Kazanım: 9.1.13. Türkiye'de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

6. Aşağıda Türkiye'de görülen bir iklim tipinin sıcaklık ve yağış grafiği verilmiştir.

Grafiğe göre bu iklim tipinin özelliklerini açıklayarak Türkiye'de görüldüğü alanları yazınız.

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 1

Kazanım: 9.3.1. İslam'da ibadet kavramını ve ibadetin kapsamını açıklar.

1. Genel anlamda ibadet, kişinin inancını davranışlarına yansıtmasını ve Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla yaptığı bütün güzel davranışları kapsar.

Bu cümleden hareketle ibadet kapsamında değerlendirilebilecek davranışlardan üçünü yazınız.

Kazanım: 9.3.2. İslam'da ibadetlerin yapılış amacını ve önemini fark eder.

2. Allah'ın insanın yapacağı ibadetlere ihtiyacı yoktur. Ancak insanın hayatı anlamlandırması bakımından ibadetlerin yapılış amaçları bulunmaktadır. Bu konuyla ilgili Kur'an'daki ayetlerden bazıları şunlardır:
  - "... Allah'ın nimetlerini saymaya kalkışsanız bile sayamazsınız. Ancak insan çok zalimdir, çok nankördür." (İbrahim suresi, 34. ayet)
  - "Bu kimseler iman edenler ve Allah'ı anarak gönülleri huzura kavuşanlardır. Bilesiniz ki gönüller ancak Allah'ı anarak huzura kavuşur." (Rad suresi, 28. ayet)

Bu ayetlerden hareketle ibadetlerin yapılış amaçlarından hangilerine ulaşılabileceğini yazınız.

SENARYO 1

Kazanım: 9.3.3. İbadet yükümlülüğü ile ilgili bazı kavramları sınıflandırır.

3. Dinen sorumluluk çağına gelmiş kimselerin davranışları “efalimükellefin” olarak adlandırılır.
- a) Buna göre efalimükellefin kapsamında Allah’ın yapılmasını kesin olarak emrettiği davranışlar hangi kavramla ifade edilir?
- b) Bu kavram çerçevesinde benimsenmesi gereken davranışlara iki örnek yazınız.

Kazanım: 9.3.3. İbadet yükümlülüğü ile ilgili bazı kavramları sınıflandırır.

4. Farz ve vacip ibadetler dışında Hz. Muhammed’in (sav) örnek davranışları ve tavsiyeleri hangi kavramla ifade edilir? Bu davranışlara ve tavsiyelere iki örnek yazınız.

SENARYO 1

Kazanım: 9.3.5. İbadetlerin, bireyin ahlaki gelişimi üzerindeki etkisini yorumlar.

5. Allah, müminlerin salih ameller işlemelerini, böylelikle manevi anlamda yücelmelerini istemektedir. Bu konuda Al-i İmran suresinin, 134. ayetinde şöyle buyrulmaktadır: “Allah’a hakkıyla kulluk edenler bollukta ve darlıkta Allah yolunda harcarlar, öfkelerini yenerler, insanları affederler...”

Bu açıklamada verilen ayete göre ibadetlerin bir mümine hangi ahlaki özellikleri kazandırması beklenmektedir? Yazınız.

Kazanım: 9.4.2. Gençlerin kişilik gelişiminde dinî ve ahlaki değerler ile örf ve âdetlerin yerini tartışır.

6. “Allah’a hakkıyla kulluk etme bilinciyle hareket eden gencin, yaşı ilerledikten sonra çokça kulluk etmeye başlayan ihtiyara üstünlüğü, peygamberlerin diğer insanlara üstünlüğü gibidir.”

Bu hadisi “gençlerin kişilik gelişiminde dinî ve ahlaki değerlerin önemi” bakımından değerlendiriniz.

1. SINAV

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 9

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 2

Kazanım: 9.2.5. Nisâ suresi 136. ayette verilen mesajları değerlendirir.

1. “Ey iman edenler! Allah’a, Peygamberine, Peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba (yeni-den) iman ediniz. Kim Allah’ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve kıyamet gününü inkâr ederse tam manasıyla doğru yoldan sapmıştır.” (Nisa suresi, 136. ayet)

Bu ayette Allah’ın müminlerden yeniden iman etmelerini istemesinin sebebini yorumlayınız.

Kazanım: 9.3.4. İslam’da ibadetlerin temel ilkelerini değerlendirir.

2. İslam inancında Allah’a olan kulluğa gösteriş karıştırmanın şirk kabul edilmesi, ibadetlerin temel il-kelerinden hangisiyle örtüşmez? Açıklayınız.

SENARYO 2

Kazanım: 9.3.6. Bakara suresi 177. ayette verilen mesajları değerlendirir.

3. Allah'a kulluk edilirken doğru bilgiye dayanmayan; içinde iman, ibadet ve ahlaki erdemlerin yer almadığı biçimsel birtakım alışkanlıklar İslam dini açısından bir önem taşımaz. Bu durum Bakara suresinin 177. ayetinde şöyle ifade edilmektedir: "Yüzlerinizi doğuya ve batıya çevirmeniz erdemlilik değildir. Asıl erdemli kişi Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitaba ve peygamberlere iman eden; sevdiği maldan yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, yardım isteyenlere ve özgürlüğünü kaybetmiş olanlara harcayan; namazı kılıp zekâtı verendir. Böyleleri anlaşma yaptıklarında sözlerini tutarlar; darlıkta, hastalıkta ve savaş zamanında sabrederler. İşte doğru olanlar bunlardır ve işte muttakiler bunlardır."

Bu metne göre erdemli bir kimsede bulunması beklenen özelliklerden üçünü yazınız.

Kazanım: 9.4.1. Değerlerin oluşumuna etki eden unsurları analiz eder.

4. Toplum içerisinde yaşamak geçmişten günümüze belirli kurallarla düzenlenmiştir. Tarihî ve arkeolojik araştırmalar, dinin en eski toplumlardan itibaren var olduğu gerçekliğini ortaya koymaktadır.

Buna göre "haksız yere bir cana kıymanın, hile yapmanın, anne ve babaya kötü davranmanın ve yalancı şahitlik yapmanın" geçmişte ve günümüzde kötü davranışlar arasında sayılmasında dinin etkisini açıklayınız.

Adı ve Soyadı:

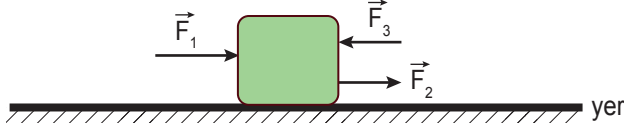
Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 1

Kazanım: 9.3.3.2. Kuvvet, ivme ve kütle kavramları arasındaki ilişkiyi açıklar.

1. Yatay ve sürtünmesiz bir zeminde bulunan 2 kg kütleli cisme, yere paralel olarak $\vec{F}_1$, $\vec{F}_2$ ve $\vec{F}_3$ kuvvetleri şekildeki gibi uygulanmaktadır. $\vec{F}_1$, $\vec{F}_2$ ve $\vec{F}_3$ kuvvetlerinin büyüklükleri sırasıyla 10 N, 30 N ve 20 N'dir.

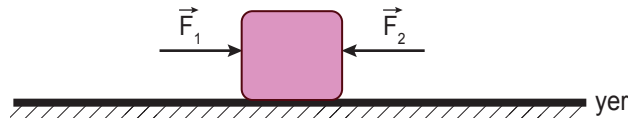

Buna göre cismin ivmesi kaç m/s^2 'dir? İşlemlerinizi gösteriniz.

Kazanım: 9.3.4.1. Sürtünme kuvvetinin bağlı olduğu değişkenleri analiz eder.

2. Yatay zeminde sabit hızla hareket eden cisme $\vec{F}_1$ ve $\vec{F}_2$ kuvvetleri yere paralel olarak şekildeki gibi etki etmektedir. $\vec{F}_1$ ve $\vec{F}_2$ kuvvetlerinin büyüklükleri sırasıyla 15 N ve 10 N'dir.

-x ← → +x

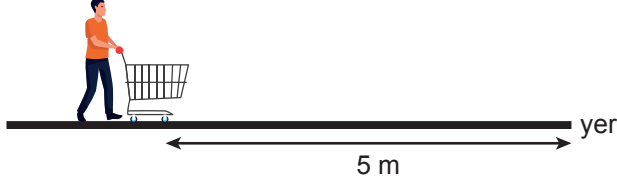
Buna göre cisme etki eden sürtünme kuvvetinin yönünü belirleyerek büyüklüğünü bulunuz.

SENARYO 1

Kazanım: 9.4.1.1. İş, enerji ve güç kavramlarını birbirleriyle ilişkilendirir.

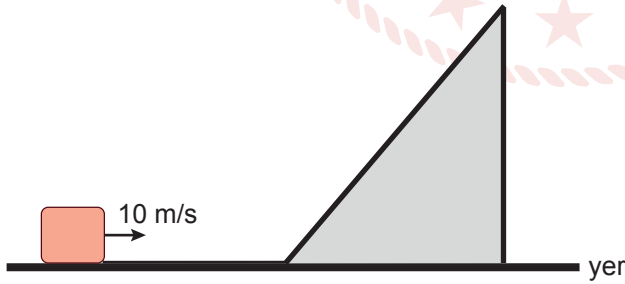
3. Ali market arabasını yere paralel 50 N büyüklüğünde bir kuvvet uygulayarak itiyor. Market arabası 5 m yer değiştiriyor.

Buna göre Ali'nin, market arabasına uyguladığı kuvvet kaç J'lük iş yapmıştır? İşlemlerinizi gösteriniz.

Kazanım: 9.4.2.1. Öteleme kinetik enerjisi, yer çekimi potansiyel enerjisi ve esneklik potansiyel enerjisinin bağlı olduğu değişkenleri analiz eder.

4. Sürtünmesiz yatay yüzeyde 10 m/s hızla hareket eden cisim, şekildeki sürtünmesiz eğik düzlem üzerinde hareketine devam etmektedir.

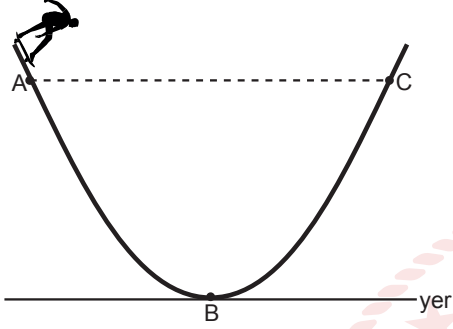
Buna göre cismin eğik düzlem üzerinde çıkabileceği en yüksek noktanın yerden yüksekliği kaç m'dir? İşlemlerinizi gösteriniz. ($g = 10 \text{ m/s}^2$)

SENARYO 1

Kazanım: 9.4.3.1. Enerjinin bir biçimden diğer bir biçime (mekanik, ısı, ışık, ses gibi) dönüşümünde toplam enerjinin korunduğu çıkarımını yapar.

5. Sürtünmelerin önemsenmediği bir kayak pistinde A noktasından harekete başlayan sporcu B noktasından geçerek C noktasına ulaşmaktadır.

Sporcunun bu hareketi esnasında mekanik, kinetik ve potansiyel enerji değerleri A'dan B'ye ve B'den C'ye giderken nasıl değişir? Açıklayınız.

1. SINAV

FİZİK 9

Adı ve Soyadı:

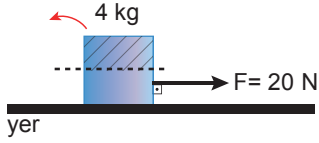
Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 2

Kazanım: 9.3.3.2. Kuvvet, ivme ve kütle kavramları arasındaki ilişkiyi açıklar.
9.3.3.3. Etki-tepki kuvvetlerini örneklerle açıklar.
9.3.4.1. Sürtünme kuvvetinin bağlı olduğu değişkenleri analiz eder.

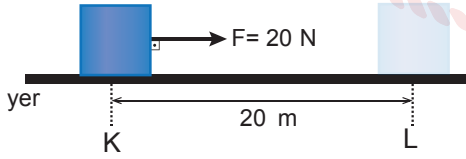
1. 4 kg kütleli homojen küp şeklindeki bir cisim, yere paralel 20 N büyüklüğündeki kuvvetin etkisinde iken 3 m/s^2 lik ivme ile kuvvet yönünde hareket etmektedir. Daha sonra cismin yarısı şekildeki gibi kesilip atılıyor.

Buna göre cismin kalan parçasının hareket ivmesi kaç m/s^2 olur? İşlemlerinizi gösteriniz.

Kazanım: 9.4.1.1. İş, enerji ve güç kavramlarını birbirleriyle ilişkilendirir.
9.4.1.2. Mekanik iş ve mekanik güç ile ilgili hesaplamalar yapar.

2. Sürtünmesiz yatay düzlemdeki cisim, yere paralel olan $\vec{F}$ kuvvetiyle K noktasından L noktasına şekildeki gibi götürülüyor.

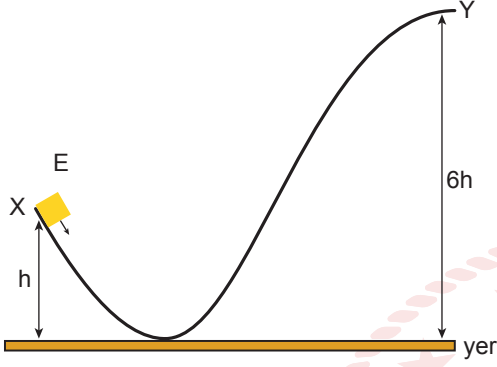
Cisim K ve L noktaları arasını 10 s'de aldığına göre cisme uygulanan güç kaç W'tır? İşlemlerinizi gösteriniz.

SENARYO 2

Kazanım: 9.4.2.1. Öteleme kinetik enerjisi, yer çekimi potansiyel enerjisi ve esneklik potansiyel enerjisinin bağlı olduğu değişkenleri analiz eder.

3. Şekildeki sürtünmesiz yüzeyin X noktasından E kinetik enerjisi ile geçen bir cisim Y noktasına ancak çıkabiliyor.

Buna göre cismin X noktasındaki kinetik enerjisi, aynı noktadaki potansiyel enerjisinin kaç katıdır? İşlemlerinizi gösteriniz.

Kazanım: 9.4.4.1. Verim kavramını açıklar.

4. Kütlesi 7 kg olan yükü, %80 verimle çalışan bir elektrik motoru yerden 24 m yüksekliğe çıkarıyor.

Motor, bu işi yapmak için kaç J'lük elektrik enerjisi harcar? İşlemlerinizi gösteriniz. ($g = 10 \text{ m/s}^2$)

İNGİLİZCE 9

1. SINAV

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

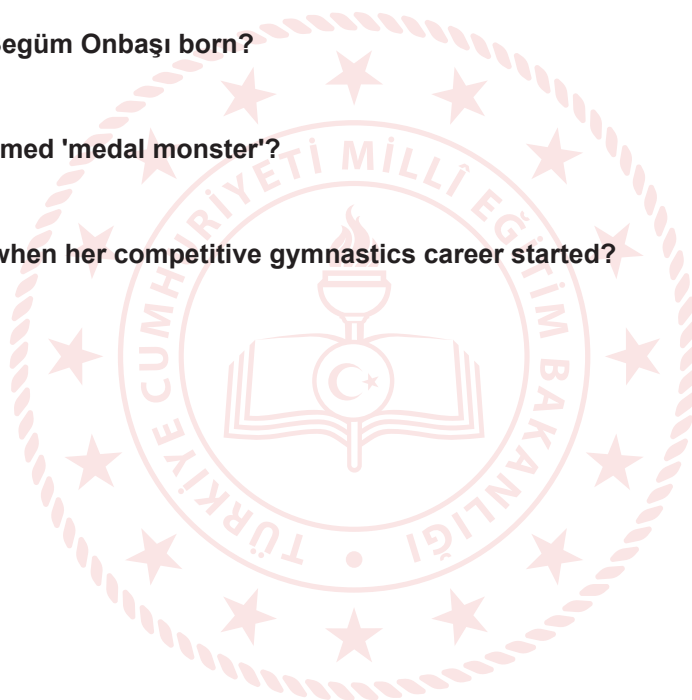
SENARYO 1

Learning Outcome: E9.5.R1. Students will be able to scan a text for specific information.

1. Read the text below and answer the questions.

Ayşe Begüm Onbaşı was born in Manisa on December 9, 2001. She began learning ballet at the age of three. Her career in competitive gymnastics started at the age of seven. To be successful, she has trained for six hours, five days a week. She has won more than 60 medals at national and international competitions, so people call her 'medal monster'.

- Where was Ayşe Begüm Onbaşı born?
- Why is she nicknamed 'medal monster'?
- How old was she when her competitive gymnastics career started?

1. SINAV

İNGİLİZCE 9

SENARYO 1

Learning Outcome: E9.5.R2. Students will be able to guess the meanings of unknown words from the contexts.

2. Complete the sentences with the correct personal traits.

My roommate, Nicole, is a ----- woman because she always makes jokes and makes me laugh. She is very ----- because whenever she sees a needy person, she wants to help her/him. However, she doesn't change her mind easily, so she is a little -----.

Learning Outcome: E9.6.R1. Students will able to scan short texts describing some famous cities in the world for specific information.

3. Complete the table according to the text.

The Egyptian Pyramids are really old buildings like triangles. There are over 100 pyramids. They were built as tombs 4500 years ago. The kings, their family members, and their valuable stuff were generally buried in the pyramids. The first pyramid is in Saqqara. The most important ones are Cheops, Khafre, and Menkaure. The biggest is Cheops, which is 138 meters tall and made of 2.3 million stones. Even today, we don't know exactly how people built these pyramids.

Names of the most important pyramids	-----
Number of the stones Cheops has	-----
Place of the first pyramid	-----
Height of Cheops	-----
Shape of the pyramids	-----

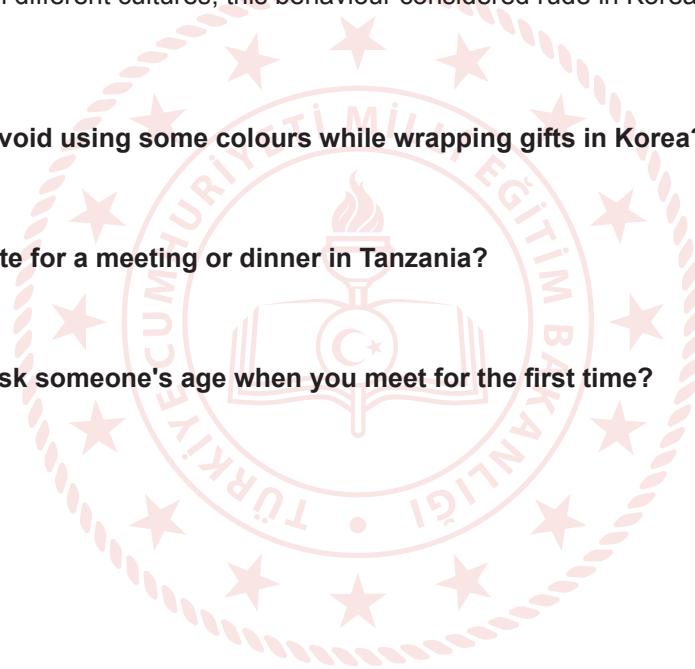
SENARYO 1

Learning Outcome: E9.6.R2. Students will be able to get the main points of the informative texts related to intercultural differences.

4. Read the text below and answer the questions.

A behaviour considered rude in one country may not be recognised as a problem in another one. For example, in Japan, it's okay to ask someone how old they are in the first meeting, while that is thought to be rude in many cultures. In Tanzania, it isn't a problem if people arrive 15 minutes late to their appointments. In Korea, people avoid wrapping their gifts in black, green, and white paper because black is associated with sadness, green with illness, and white with bad luck. As colours are associated with different meanings in different cultures, this behaviour considered rude in Korea may not be a problem in other countries.

- Why do people avoid using some colours while wrapping gifts in Korea?**
- Is it rude to be late for a meeting or dinner in Tanzania?**
- Where can you ask someone's age when you meet for the first time?**

1. SINAV

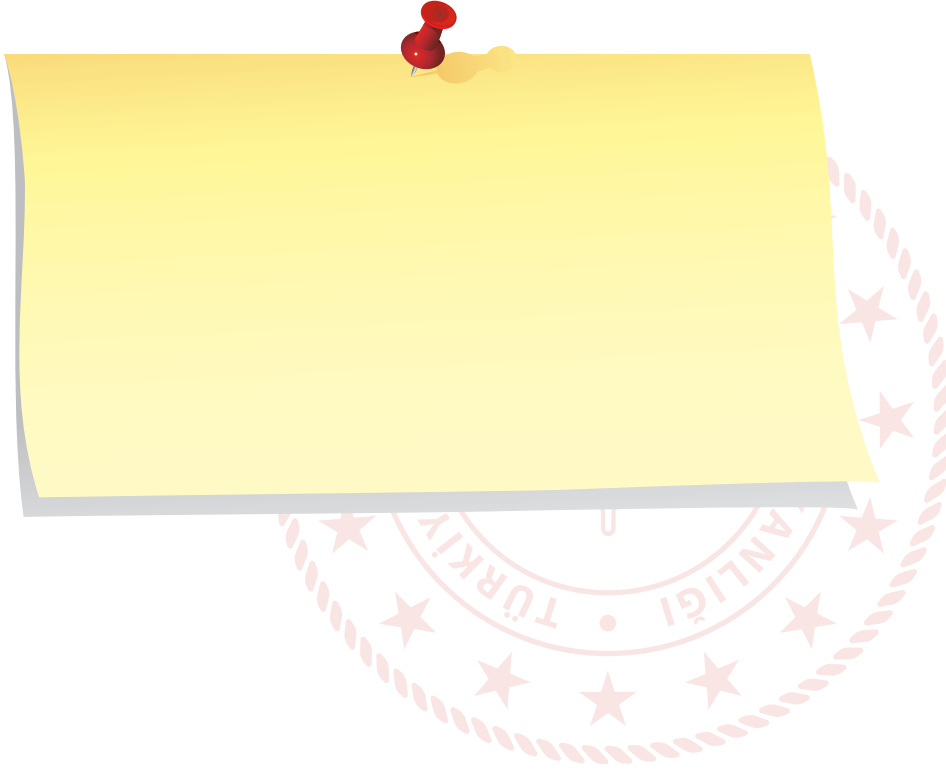
İNGİLİZCE 9

SENARYO 1

Learning Outcome: E9.6.W1. Students will be able to write a short message to leave at the reception desk for their parents.

5. Imagine you are staying at a hotel with your parents in a foreign city. They went sightseeing, and you preferred staying at the hotel. After a while, you wanted to go out, but you couldn't find your smartphone and decided to leave a note for your parents.

Write down a short message to leave at the reception desk for your parents.

SENARYO 1

Learning Outcome: E9.7.R1.Students will be able to ask and answer the questions about a text related to the world heritage.

6. Read the text below and answer the questions.

Göbeklitepe, an ancient site in Türkiye, is significant because it is one of the oldest known temples in the world. It has changed our previous understanding of ancient civilizations. While it was traditionally believed that temples were constructed after the establishment of settled communities, Göbeklitepe appears to have been built by hunter-gatherers. At Göbeklitepe, large rocks have figures of animals such as foxes, snakes, and birds. Archaeologists believe these figures as symbols of religious rituals. It is particularly surprising that these figures were created without using any modern tools.

a. Why is Göbeklitepe important?

b. Which historical pictures of animals are found on large rocks?

c. What is amazing about the pictures on the rocks?

1. SINAV

İNGİLİZCE 9

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 2

Learning Outcome: E9.5.W1. Students will be able to write a text comparing characteristics of people by giving their opinions.

1. Read the text below and compare the characteristics of Tom and Jack using the given personal traits.

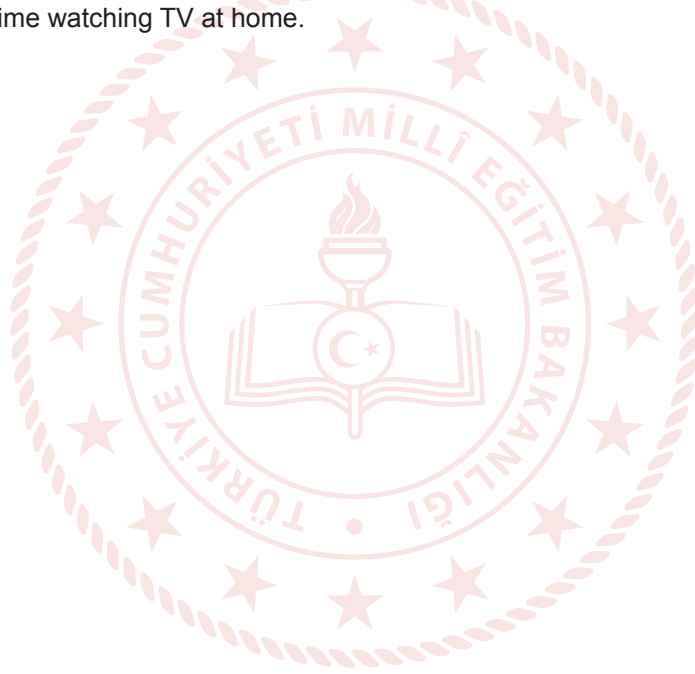
Tom and Jack are brothers, and they look like each other. However, they have different characteristics. Tom is friendly and makes new friends easily. Jack is shy and nervous about speaking to other people. Tom generally believes good things will happen while Jack usually thinks bad things will happen in the future. Tom is kind, but he mostly thinks about himself, not others. Jack, unlike Tom, is always happy to support others when they need something. In their free time, Tom enjoys doing sports and travelling, while Jack spends most of his time watching TV at home.

a. Introverted

b. Optimistic

c. Helpful

d. Active

SENARYO 2

Learning Outcome: E9.5.W2. Students will be able to write a text describing their inspirational character.

2. Write down about a well-known person and her/his characteristics by answering all the questions below.

- What is her/his job?
- What achievements does that person have?
- What are the most important characteristics of that person?
- How do you think that person inspires others?

1. SINAV

İNGİLİZCE 9

SENARYO 2

Learning Outcome: E9.6.R1.Students will able to scan short texts describing some famous cities in the world for specific information.

3. Complete the table according to the text.

The Egyptian Pyramids are really old buildings like triangles. There are over 100 pyramids. They were built as tombs 4500 years ago. The kings, their family members, and their valuable stuff were generally buried in the pyramids. The first pyramid is in Saqqara. The most important ones are Cheops, Khafre, and Menkaure. The biggest is Cheops, which is 138 meters tall and made of 2.3 million stones. Even today, we don't know exactly how people built these pyramids.

Names of the most important pyramids	-----
Number of the stones Cheops has	-----
Place of the first pyramid	-----
Height of Cheops	-----
Shape of the pyramids	-----

SENARYO 2

Learning Outcome: E9.6.W2. Students will be able to write a series of sentences about the city that they would like to visit by indicating reasons.

4. Describe your dream city in a paragraph including at least five of the items in the box.

- location
- shopping opportunities
- tourist attractions
- views/landmarks
- climate
- people
- traditional dishes
- travel options
- favourite activities

Learning Outcome: E9.7.R1.Students will be able to ask and answer the questions about a text related to the world heritage.

5. Read the text below and answer the questions.

Göbeklitepe, an ancient site in Türkiye, is significant because it is one of the oldest known temples in the world. It has changed our previous understanding of ancient civilizations. While it was traditionally believed that temples were constructed after the establishment of settled communities, Göbeklitepe appears to have been built by hunter-gatherers. At Göbeklitepe, large rocks have figures of animals such as foxes, snakes, and birds. Archaeologists believe these figures as symbols of religious rituals. It is particularly surprising that these figures were created without using any modern tools.

- a. Why is Göbeklitepe important?
- b. Which historical pictures of animals are found on large rocks?
- c. What is amazing about the pictures on the rocks?

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 1

Kazanım: 9.3.3.1. İyonik bağın oluşumunu iyonlar arası etkileşimler ile ilişkilendirir.

1. ${}_{20}\text{Ca}$ ile ${}_{8}\text{O}$ atomları arasında oluşan CaO bileşiğinin Lewis yapısını aşamaları ile göstererek yazınız.

Kazanım: 9.3.3.2. İyonik bağlı bileşiklerin sistematik adlandırmasını yapar.

2. Aşağıda formülleri verilen bileşiklerin sistematik adlarını yazınız.

a) $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$:

b) Fe_2O_3 :

c) ZnSO_4 :

ç) BeCl_2 :

d) Al_2S_3 :

Kazanım: 9.3.3.3. Kovalent bağın oluşumunu atomlar arası elektron ortaklaşması temelinde açıklar.

3. O_2 molekülünün Lewis yapısını aşamaları ile göstererek bağların ve molekülün polarlık-apolarlık durumlarını gerekçelendirerek yazınız. (${}_{8}\text{O}$)

1. SINAV

KİMYA 9

SENARYO 1

Kazanım: 9.3.3.4. Kovalent bağlı bileşiklerin sistematik adlandırmasını yapar.

4. Aşağıda formülleri verilen bileşiklerin sistematik adlarını yazınız.

a) CCl_4 :

b) P_2O_3 :

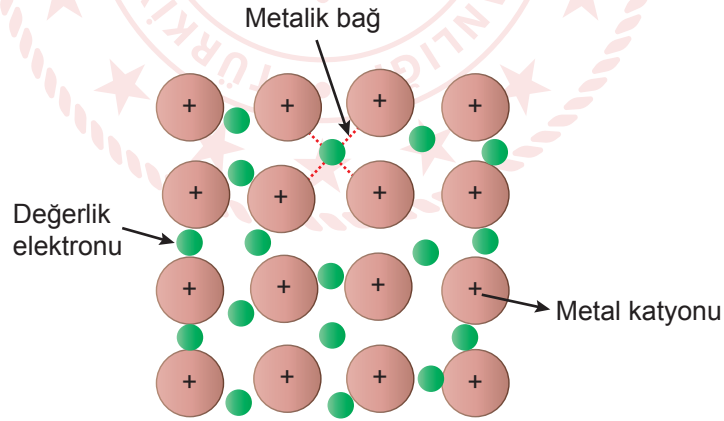
c) SO_2 :

ç) N_2O_5 :

d) CO :

Kazanım: 9.3.3.5. Metalik bağın oluşumunu açıklar.

5. Aşağıdaki görselden yararlanarak metalik bağın oluşumunu açıklayınız.

SENARYO 1

Kazanım: 9.3.4.1. Zayıf ve güçlü etkileşimleri bağ enerjisi esasına göre ayırt eder.

9.3.5.1. Fiziksel ve kimyasal değişimi, kopan ve oluşan bağ enerjilerinin büyüklüğü temelinde ayırt eder.

6. $\text{CH}_4(\text{s}) + 8,2 \text{ kJ / mol} \rightarrow \text{CH}_4(\text{g})$ tepkimesinde kopan etkileşimin ve gerçekleşen değişimin türünü gerekçelendirerek yazınız.

Kazanım: 9.3.4.2. Kimyasal türler arası zayıf etkileşimleri sınıflandırır.

7. Sofra tuzunun (NaCl) saf suda (H_2O) çözünmesiyle oluşan karışımda bulunan kimyasal türler arasındaki tüm zayıf etkileşimleri gerçekleştirerek yazınız. (${}_1\text{H}$, ${}_8\text{O}$, ${}_{11}\text{Na}$, ${}_{17}\text{Cl}$)

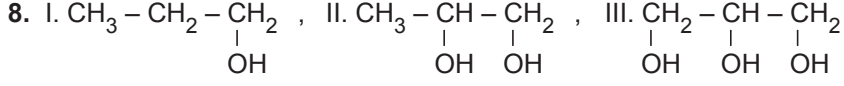

1. SINAV

KİMYA 9

SENARYO 1

Kazanım: 9.3.4.3. Hidrojen bağları ile maddelerin fiziksel özellikleri arasında ilişki kurar.

maddelerinin aynı koşullardaki kaynama noktaları sırasıyla t_I , t_{II} ve t_{III} 'tür.

Buna göre t_I , t_{II} ve t_{III} sıcaklıklarını büyükten küçüğe doğru gerekçelendirerek sıralayınız.

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 2

Kazanım: 9.3.3.1. İyonik bağın oluşumunu iyonlar arası etkileşimler ile ilişkilendirir.

9.3.3.2. İyonik bağlı bileşiklerin sistematik adlandırmasını yapar.

1. K_2O bileşiğinin Lewis yapısını aşamaları ile göstererek sistematik adını yazınız. ($_8O$, $_{19}K$)

Kazanım: 9.3.3.4. Kovalent bağlı bileşiklerin sistematik adlandırmasını yapar.

2. Aşağıda formülleri verilen bileşiklerin sistematik adlarını yazınız.

a) CO_2 :

b) PCl_5 :

c) NF_3 :

ç) Cl_2O_7 :

d) B_2O_3 :

SENARYO 2

Kazanım: 9.3.4.1. Zayıf ve güçlü etkileşimleri bağ enerjisi esasına göre ayırt eder.

9.3.5.1. Fiziksel ve kimyasal değişimi, kopan ve oluşan bağ enerjilerinin büyüklüğü temelinde ayırt eder.

3. Aşağıdaki tepkimelerde kopan veya oluşan etkileşimlerin ve gerçekleşen değişimlerin türünü gerekçelendirerek yazınız.

- a) $C_6H_6(g) \rightarrow C_6H_6(s) + a \text{ kJ/mol}$
b) $C_3H_7OH(s) + b \text{ kJ/mol} \rightarrow C_3H_7OH(g)$
c) $NaI(k) + c \text{ kJ/mol} \rightarrow Na^+(g) + I^-(g)$

Kazanım: 9.3.4.2. Kimyasal türler arasındaki zayıf etkileşimleri sınıflandırır.

4. Seval öğretmen, zayıf etkileşimlerin kuvvetlerini öğrencilerine oyun yardımıyla öğretmek istemiştir. Bunun için de halat çekme yarışması yapmıştır. Bu yarışmada daha kuvvetli olan kazanacaktır. Seval öğretmen, sınıftan rastgele 3 öğrenci seçmiştir. Bu oyunun sonunda öğrencilerin her biri dipol-dipol etkileşimi, iyon-dipol etkileşimi ve London kuvvetleri olarak adlandırılacaktır.

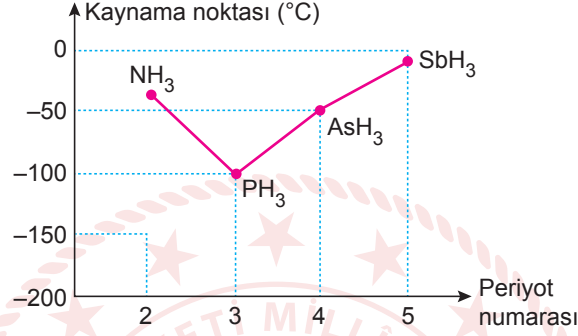
1. turda Rifat ve Mert halat çekme yarışması yapmış ve Rifat kazanmıştır. 2. turda Rifat ve Mehmet halat çekme yarışması yapmış Rifat yine kazanmıştır. 3. turda ise Mert ve Mehmet halat çekme yarışması yapmış ve Mert kazanmıştır.

Buna göre öğrencilerin hangi zayıf etkileşimle eşleştirileceğini gerekçelendirerek yazınız.

SENARYO 2

Kazanım: 9.3.4.3. Hidrojen bağları ile maddelerin fiziksel özellikleri arasında ilişki kurar.

5. Grafikte 5A grubu elementlerinin hidrojenli bileşiklerinin kaynama noktaları gösterilmiştir.

Buna göre NH₃ molekülünün kaynama noktasının beklenenden yüksek olmasının sebebini gerektirerek yazınız.

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 1

Kazanım: 9.3.3. Orta Çağ'da Asya ve Avrupa'da askerî organizasyon biçimleri ile toplumların yaşam tarzları (konar-göçer ve yerleşik) arasındaki ilişkiyi analiz eder.

1.

Bozkırda Türk Ordusu

Bir toplumda askerî organizasyonun şekillenmesinde belirleyici olan temel unsur o toplumun hayat tarzıdır. Konargöçer hayat tarzında insanlar hareketli bir toplum yapısı içinde yetişirlerdi. Askerlik ile sivil hayatın iç içe olduğu konargöçer toplumlarda eli silah tutan herkes savaşa daima hazır durumda bulunurdu. Orta Çağ'da konargöçer toplumların kurdukları askerî organizasyonlara verilebilecek en güzel örnek Türk devletlerinin ordularıylaydı.

Türklerin askerî yapıları bozkırlarda oluşup gelişmişti. Ural ve Altay Dağları arasında uzanan bozkır bölgesi büyük atlı kültür dairesinin merkezi olmuş, hayvan besleyen atlı bozkırlıların uygarlığı buradan çevreye yayılmıştı. Türk ordusunun önemli bir kısmını süvari birlikleri oluşturuyor ve yaya birliklerine fazla ihtiyaç duyulmuyordu. Bozkır coğrafyasında yaşayan Türklere at besleme kültürü doğmuştu. Türk kültür çevresinde herkes asker durumundaydı. Küçük yaştan itibaren silah kullanımı öğreniliyordu. Bu çevrede askerlik geçici değil, daimî idi. Bu da yaşadıkları bölgenin coğrafi şartları dolayısıyla hayatlarını sürdürebilmek için kadın erkek çalışmak zorunda kalmalarından ileri geliyordu.

Böyle bir çevrede ata binmeyi, ok atmayı öğrenmeleri yanında günlük hayatta devamlı çalışıyor olmaları bütün fertleri dayanıklı, cesur ve zinde kılıyor; onların, kendilerine olan güvenlerini arttırıyordu. Çünkü bozkır çevresinde günlük hayatla askerî hayat arasında bir fark bulunmuyordu. Geleceğin savaşçısı daha çocuk yaşında talimlere başlıyor, koyun sırtında biniciliği deniyor, manevra kabiliyetini engellemeyen ok ve yay kullanıyordu. Türkler, hayvanını hızla sürdüğü hâlde öne ve arkaya, sağa ve sola, yukarıya ve aşağıya ok atabiliyordu. Onların; ikisi yüzünde, ikisi kafasının arkasında olmak üzere âdeta dört gözü vardı. Türk, atını kendisi yetiştirir; tay iken kendisi terbiye ederdi. Atının adını söylerse atı onu takip eder, koşarsa atı arkasından koşardı. Onun, atı üzerinde geçen günleri oturarak geçirdiği günlerden daha çoktu.

Bu metinden hareketle Türk ordusunun dört özelliğini yazınız.

SENARYO 1

Kazanım: 9.3.4. İlk Çağ'ın sonlarından itibaren gerçekleştirilen hukuki düzenlemelerin günümüzün evrensel hukuk ilkelerine etkisini değerlendirir.

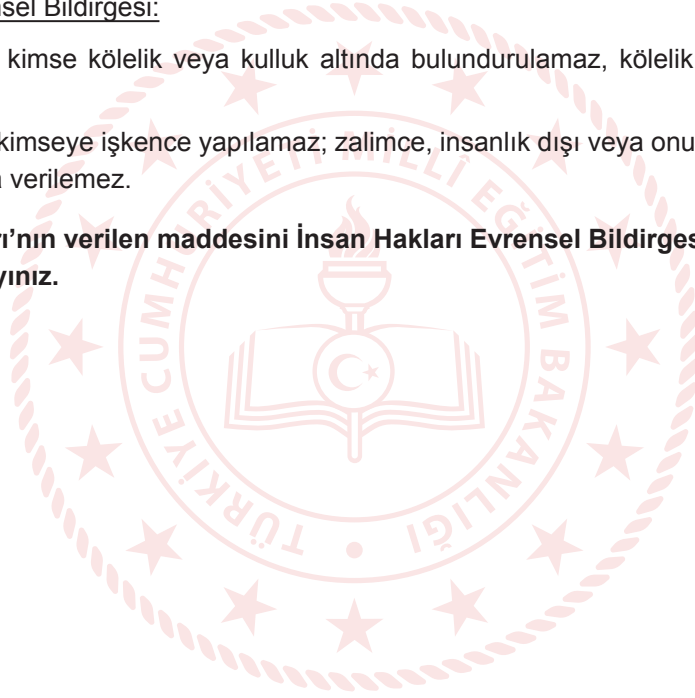
2. 12 Levha Kanunları:

Roma hukuku, bugünkü Avrupa ülkelerinde uygulanan hukuk sisteminin temelini oluşturur ve bu hukuk sisteminin ilk basamağı "12 Levha Kanunları"dır. Bu kanunlarda yer alan bir maddeye göre "Bir alacaklı, kendisine borçlu olan kişiyi hâkim önüne götürürse ve borçlu, borcunu ödeyemezse alacaklı, muayyen şekillere riayet ederek ona el koyar, evine götürür ve zincire vurur. Borçlu, borcunu muayyen zaman içinde yine ödeyemezse alacaklı onu öldürebilir veya köle olarak satabilir."

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi:

- Madde 4. Hiç kimse kölelik veya kulluk altında bulundurulamaz, kölelik ve köle ticareti her biçimde yasaktır.
- Madde 5. Hiç kimseye işkence yapılamaz; zalimce, insanlık dışı veya onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz ve ceza verilemez.

12 Levha Kanunları'nın verilen maddesini İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin ilgili maddelerinden hareketle yorumlayınız.

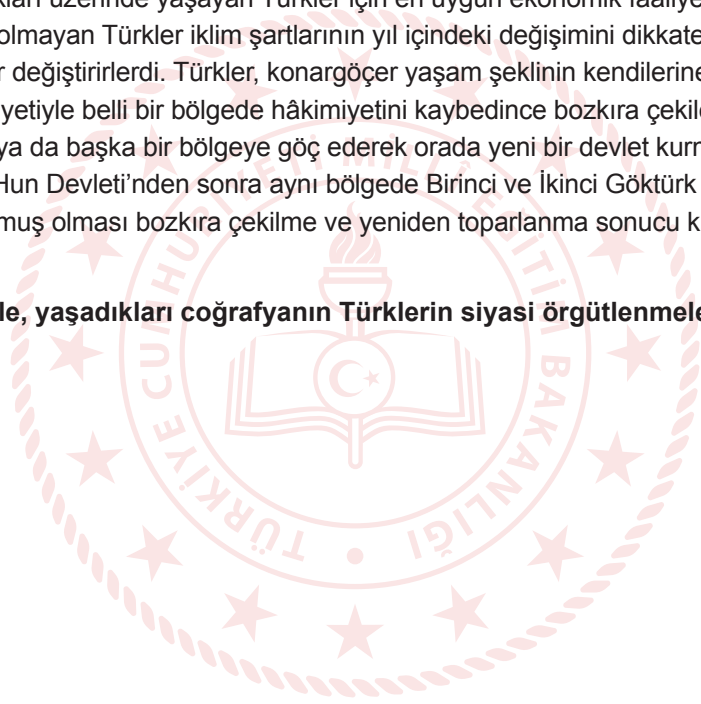
SENARYO 1

Kazanım: 9.4.2. İslamiyet öncesi dönemde Türklerin yaşadığı coğrafyalar ile hayat tarzları arasındaki ilişkiyi analiz eder.

9.4.3. İlk ve Orta Çağlarda İç Asya'daki Türk siyasi teşekküllerinin güç ve yönetim yapısını açıklar.

3. İslamiyet öncesi dönemde İç Asya'da yaşayan Türk topluluklarının sosyal ve ekonomik yapısı konargöçer hayat tarzı etrafında şekillenmişti. Bu durumun başlıca nedeni Türklerin yaşadığı bozkır coğrafyasının şartlarıydı. Türklerin ana yurdu olan İç Asya büyük ölçüde bozkırlarla kaplıydı. Bozkırlar kimi yerlerde ıssız çöllere dönüşürdü. Orta Asya'da kışlar çok soğuk ve kar fırtınalı, yazlar ise sıcak ve kurak geçirdi. Bozkırın tarıma imkân vermeyen toprakları üzerinde yaşayan Türkler için en uygun ekonomik faaliyet hayvancılık idi. Yerleşik bir evi, ekecek toprağı olmayan Türkler iklim şartlarının yıl içindeki değişimini dikkate alarak sürüleriyle birlikte bir otlaktan diğerine yer değiştirirlerdi. Türkler, konargöçer yaşam şeklinin kendilerine kazandırmış olduğu hızlı hareket edebilme kabiliyetiyle belli bir bölgede hâkimiyetini kaybedince bozkıra çekilerek tekrar güç kazanmak suretiyle aynı bölgede ya da başka bir bölgeye göç ederek orada yeni bir devlet kurma becerisi ve başarısını göstermişlerdi. Büyük Hun Devleti'nden sonra aynı bölgede Birinci ve İkinci Göktürk Devleti'nin daha sonra da Uygur Devleti'nin kurulmuş olması bozkıra çekilme ve yeniden toparlanma sonucu kurulan devletlere örnek olarak verilebilir.

Bu parçadan hareketle, yaşadıkları coğrafyanın Türklerin siyasi örgütlenmeleri üzerindeki etkisini açıklayınız.

SENARYO 1

Kazanım: 9.4.2. İslamiyet öncesi dönemde Türklerin yaşadığı coğrafyalar ile hayat tarzları arasındaki ilişkiyi analiz eder.

9.4.3. İlk ve Orta Çağlarda İç Asya'daki Türk siyasi teşekküllerinin güç ve yönetim yapısını açıklar.

4. Hunlardan itibaren devlet yönetiminde kolaylık sağlamak amacıyla ülke idaresi, doğu ve batı olmak üzere ikiye ayrılmıştır. İkili teşkilatlanma denilen bu sistemde, daima bir tarafın hâkimiyet üstünlüğü tanınmıştır. Buna göre kağan, doğuda otururken batının yönetimini hükümdar ailesinden önde gelen bir kişiye, genelde kardeşine bırakmıştır. Batıdaki yabgu unvanlı yönetici, doğudaki kağana bağlı olarak töre hükümlerini yürütmüştür. Örneğin Mukan Kağan bütün Kök Türk Devleti'nin hükümdarı olmakla beraber daha çok devletin doğu kısmıyla ilgilenmiştir. Batı kısmını ise devletin kuruluşundan itibaren İstemi Yabgu idare etmiştir.

Bu parçadan hareketle, ilk Türk devletlerinde ikili teşkilatlanmanın ortaya çıkışında coğrafyanın etkisi hakkında ne söylenebilir? Yazınız.

Kazanım: 9.4.4. Kavimler Göçü'nün sebep ve sonuçlarını siyasi ve sosyal açılarından analiz eder.

ç) Avrupa Hun Devleti'nin kuruluşuna ve bu devletin Avrupa'ya etkilerine değinilir.

5. Avrupa Hun Devleti hükümdarı Attila, 447 yılında Doğu Roma'nın, barış şartlarına uymaması üzerine II. Balkan Seferi'ne çıkmış ve Doğu Roma'yla Anatolios Antlaşması'nı imzalamıştır. Bu antlaşmaya göre Bizans,
- Hunlara ödediği vergiyi üç katına çıkaracaktır.
  - Hunlara savaş tazminatı ödeyecektir.
  - Asker bulundurabileceği alanları sınırlandırmayı kabul edecektir.
  - Hun ülkesinden kendi tarafına kaçanları bir daha kabul etmeyecektir.

Anatolios Antlaşması maddelerine göre Avrupa Hun Devleti hangi alanlarda Bizans'a karşı üstünlük sağlamıştır? Yazınız.

SENARYO 1

Kazanım: 9.5.2. Hz. Muhammed (s.a.v.) ve Dört Halife Dönemi'nde Müslümanların Arap Yarımadası ve çevresinde siyasi hâkimiyet kurmaya yönelik faaliyetlerini analiz eder.

ç) Dört Halife Dönemi'nde İslam toplumunun idaresi, sınırların genişlemesi ve Müslümanlığın yayılması üzerinde durulur.

6. Hz. Ebu Bekir Dönemi'nde Kur'an-ı Kerim'in kitap hâline getirilmesinin temel sebebini yazınız.

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 2

Kazanım: 9.3.3. Orta Çağ'da Asya ve Avrupa'da askerî organizasyon biçimleri ile toplumların yaşam tarzları (konar-göçer ve yerleşik) arasındaki ilişkiyi analiz eder.

1.

Bozkırda Türk Ordusu

Bir toplumda askerî organizasyonun şekillenmesinde belirleyici olan temel unsur o toplumun hayat tarzıdır. Konargöçer hayat tarzında insanlar hareketli bir toplum yapısı içinde yetişirlerdi. Askerlik ile sivil hayatın iç içe olduğu konargöçer toplumlarda eli silah tutan herkes savaşa daima hazır durumda bulunurdu. Orta Çağ'da konargöçer toplumların kurdukları askerî organizasyonlara verilebilecek en güzel örnek Türk devletlerinin ordularıylaydı.

Türklerin askerî yapıları bozkırlarda oluşup gelişmişti. Ural ve Altay Dağları arasında uzanan bozkır bölgesi büyük atlı kültür dairesinin merkezi olmuş, hayvan besleyen atlı bozkırlıların uygarlığı buradan çevreye yayılmıştı. Türk ordusunun önemli bir kısmını süvari birlikleri oluşturuyor ve yaya birliklerine fazla ihtiyaç duyulmuyordu. Bozkır coğrafyasında yaşayan Türklere at besleme kültürü doğmuştu. Türk kültür çevresinde herkes asker durumundaydı. Küçük yaştan itibaren silah kullanımı öğreniliyordu. Bu çevrede askerlik geçici değil, daimî idi. Bu da yaşadıkları bölgenin coğrafi şartları dolayısıyla hayatlarını sürdürürebilmek için kadın erkek çalışmak zorunda kalmalarından ileri geliyordu.

Böyle bir çevrede ata binmeyi, ok atmaya öğrenmeleri yanında günlük hayatta devamlı çalışıyor olmaları bütün fertleri dayanıklı, cesur ve zinde kılıyor; onların, kendilerine olan güvenlerini arttırıyordu. Çünkü bozkır çevresinde günlük hayatla askerî hayat arasında bir fark bulunmuyordu. Geleceğin savaşçısı daha çocuk yaşında talimlere başlıyor, koyun sırtında biniciliği deniyor, manevra kabiliyetini engellemeyen ok ve yay kullanıyordu. Türkler, hayvanını hızla sürdüğü hâlde öne ve arkaya, sağa ve sola, yukarıya ve aşağıya ok atabiliyordu. Onların; ikisi yüzünde, ikisi kafasının arkasında olmak üzere âdeta dört gözü vardı. Türk, atını kendisi yetiştirir; tay iken kendisi terbiye ederdi. Atının adını söylerse atı onu takip eder, koşarsa atı arkasından koşardı. Onun, atı üzerinde geçen günleri oturarak geçirdiği günlerden daha çoktu.

Bu metinden hareketle Orta Çağ'da Türklerin hayat tarzının Türk askerî organizasyonunun şekillenmesine etkisini açıklayınız.

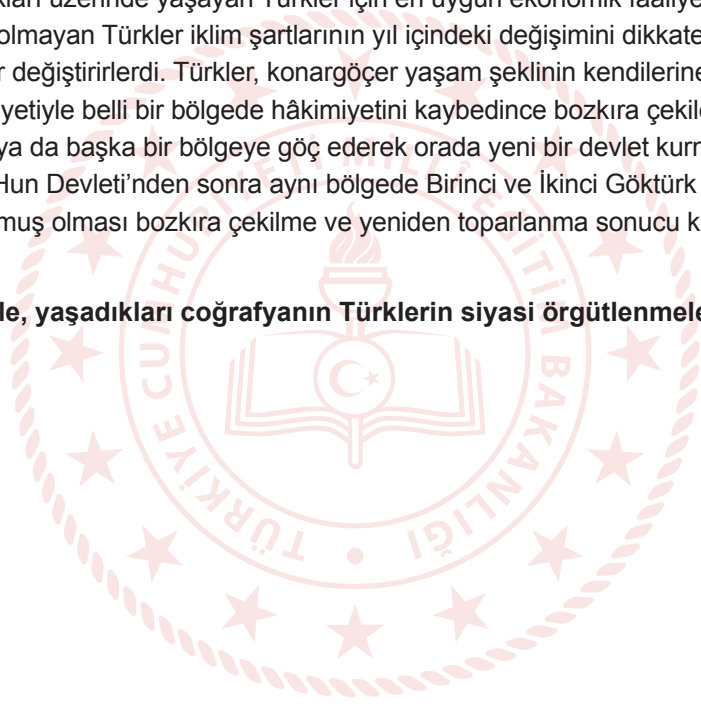
SENARYO 2

Kazanım: 9.4.2. İslamiyet öncesi dönemde Türklerin yaşadığı coğrafyalar ile hayat tarzları arasındaki ilişkiyi analiz eder.

9.4.3. İlk ve Orta Çağlarda İç Asya'daki Türk siyasi teşekküllerinin güç ve yönetim yapısını açıklar.

2. İslamiyet öncesi dönemde İç Asya'da yaşayan Türk topluluklarının sosyal ve ekonomik yapısı konargöçer hayat tarzı etrafında şekillenmişti. Bu durumun başlıca nedeni Türklerin yaşadığı bozkır coğrafyasının şartlarıydı. Türklerin ana yurdu olan İç Asya büyük ölçüde bozkırlarla kaplıydı. Bozkırlar kimi yerlerde ıssız çöllere dönüşürdü. Orta Asya'da kışlar çok soğuk ve kar fırtınalı, yazlar ise sıcak ve kurak geçirdi. Bozkırın tarıma imkân vermeyen toprakları üzerinde yaşayan Türkler için en uygun ekonomik faaliyet hayvancılık idi. Yerleşik bir evi, ekecek toprağı olmayan Türkler iklim şartlarının yıl içindeki değişimini dikkate alarak sürüleriyle birlikte bir otlaktan diğerine yer değiştirirlerdi. Türkler, konargöçer yaşam şeklinin kendilerine kazandırmış olduğu hızlı hareket edebilme kabiliyetiyle belli bir bölgede hâkimiyetini kaybedince bozkıra çekilerek tekrar güç kazanmak suretiyle aynı bölgede ya da başka bir bölgeye göç ederek orada yeni bir devlet kurma becerisi ve başarısını göstermişlerdi. Büyük Hun Devleti'nden sonra aynı bölgede Birinci ve İkinci Göktürk Devleti'nin daha sonra da Uygur Devleti'nin kurulmuş olması bozkıra çekilme ve yeniden toparlanma sonucu kurulan devletlere örnek olarak verilebilir.

Bu parçadan hareketle, yaşadıkları coğrafyanın Türklerin siyasi örgütlenmeleri üzerindeki etkisini açıklayınız.

SENARYO 2

Kazanım: 9.4.2. İslamiyet öncesi dönemde Türklerin yaşadığı coğrafyalar ile hayat tarzları arasındaki ilişkiyi analiz eder.

9.4.3. İlk ve Orta Çağlarda İç Asya'daki Türk siyasi teşekküllerinin güç ve yönetim yapısını açıklar.

3. Hunlardan itibaren devlet yönetiminde kolaylık sağlamak amacıyla ülke idaresi, doğu ve batı olmak üzere ikiye ayrılmıştır. İkili teşkilatlanma denilen bu sistemde, daima bir tarafın hâkimiyet üstünlüğü tanınmıştır. Buna göre kağan, doğuda otururken batının yönetimini hükümdar ailesinden önde gelen bir kişiye, genelde kardeşine bırakmıştır. Batıdaki yabgu unvanlı yönetici, doğudaki kağana bağlı olarak töre hükümlerini yürütmüştür. Örneğin Mukan Kağan bütün Kök Türk Devleti'nin hükümdarı olmakla beraber daha çok devletin doğu kısmıyla ilgilenmiştir. Batı kısmını ise devletin kuruluşundan itibaren İstemi Yabgu idare etmiştir.

Bu parçadan hareketle, ilk Türk devletlerinde ikili teşkilatlanmanın ortaya çıkışında coğrafyanın etkisi hakkında ne söylenebilir? Yazınız.

SENARYO 2

Kazanım: 9.4.4. Kavimler Göçü'nün sebep ve sonuçlarını siyasi ve sosyal açılardan analiz eder.

4. Aşağıda Avrupa'nın Kavimler Göçü'nden önce ve sonraki siyasi haritası verilmiştir.

Harita 1: Kavimler Göçü'nden Önce Avrupa

Harita 2: Kavimler Göçü'nden Sonra Avrupa

Verilen haritalar karşılaştırıldığında Kavimler Göçü sonrasında Avrupa siyasi haritasında yaşanan değişiklikler hakkında ne söylenebilir? Yazınız.

SENARYO 2

Kazanım: 9.5.2. Hz. Muhammed (s.a.v.) ve Dört Halife Dönemi'nde Müslümanların Arap Yarımadası ve çevresinde siyasi hâkimiyet kurmaya yönelik faaliyetlerini analiz eder.

c) Medine Sözleşmesi'nin öngördüğü toplum düzeni ve ilk kurumsal yapılanmalar (eğitim, idare, güvenlik ve yargı) kısaca ele alınır.

5. Medine'de yaşayan Müslümanlar ile Yahudiler ve müşrik Araplar arasında hicretten kısa bir süre sonra Hz. Peygamber'in önderliğinde hazırlanan Medine Sözleşmesi imzalanmıştır.

Medine Sözleşmesi'nin (622) bazı maddeleri şu şekildedir:

- Bu metin, Resulullah Muhammed tarafından Kureyşli ve Yesribli Müslümanlar ile bunlara tabi olanlar ve onlarla birlikte cihat edenler için düzenlenmiştir.
- Allah'tan korkuyla korkan müminler; birbirlerine saldıranlara, haksızlık yapanlara, bir hakka tecavüz edenlere veya inananlar arasında kargaşa çıkaranlara karşı olacaktır. Bu kimse onlardan birinin çocuğu bile olsa ona ayrıcalık tanınmayacaktır.
- Yahudilerden Müslümanlara tabi olanlar, zulme uğramayacaklar ve Müslümanlar aleyhinde iş birliği yapmadıkça yardım ve gözetime hak kazanacaklardır.
- Bu sözleşmeyi kabul eden, Allah'a ve ahiret gününe inanan bir müminin bir katile yardım ve yataklık etmesi helal değildir. Kim ona yardım ve yataklık ederse kıyamet günü, Allah'ın lanet ve gazabına uğrayacaktır ve o gün kendisinden bir tazminat ya da taviz kabul edilmeyecektir.
- Yahudilerin dinleri de Müslümanların dinleri de kendilerinedir. Kim bir başkasına haksızlık eder ya da bir suç işlerse sadece kendine ve aile bireylerine zarar vermiş olacaktır.
- Kurallara tam olarak uyulacak ve aykırı bir davranışta bulunulmayacaktır.
- Bu belge, haksız bir fiil ya da suç işleyen kişinin cezalandırılmasına engel değildir. Cihad amacıyla evinden çıkan kişi de şehirde kalan kişi de emniyettedir. Ancak haksız bir fiil ya da suç işlenmesi durumu bu korumanın dışındadır. Allah ve Resulü, bu maddelere tam bir sadakat ve titizlikle uyan kimselerin yardımcısıdır.

Bu maddelerden hareketle Medine Sözleşmesi'nin imzalanmasındaki amaç nedir? Açıklayınız.